
VIRKSOMHETSPLAN 2024-2027

NORD-GUDBRANDSDAL RENOVASJONSSLESKAP IKS

INTRODUKSJON

NGR har utarbeidet en virksomhetsplan som skal bidra til å ruste selskapet for endringer i avfallsbransjen i årene som kommer. Planen bygger på 3 hovedelementer, miljømessig bærekraftige løsninger, økonomisk bærekraft og sosial bærekraft.

Med begrepet bærekraftig utvikling mener vi til daglig at utslipp og uttak ressurser er av et slikt omfang at det ikke ødelegger natur og miljø. Globale utslipp og avfallsmengder har økt over tid i takt med den økonomiske utviklingen. Historisk sett har avfall blitt sett på som et problem som må løses, men etter hvert har dette synet endret seg til at avfall er en ressurs som kan utnyttes som råstoff i nye produkter. En slik sirkulær tankegang vil gi mindre uttak av materiale fra naturen, redusert energibruk i produksjon av råvarer og reduserte utslipp av klimagasser og forurensende stoff.

Miljømessig bærekraft vil være et svært viktig element i en slik plan. I tillegg har NGR valgt å fokusere på økonomisk bærekraft og sosial bærekraft.

Økonomisk bærekraft betyr at NGR skal tilstrebe mer effektive metoder for å redusere kostnader med innsamling og behandling av avfall. NGR bør også vurdere kostnadene med tiltakene opp mot den miljømessige nytteeffekten slik at totale utslipp av klimagasser blir minst mulig. I tillegg må bedrifts-avdelingen ha tilstrekkelig overskudd for å ha ressurser til investeringer og videreutvikling. Utvikling av nye forretningsområdet må også ha en fornuftig lønnsomhet.

Sosial bærekraft handler om NGR sin politikk i forhold til ansatte og hvordan selskapet ellers ivaretar sitt samfunnsansvar. NGR skal være en attraktiv arbeidsgiver som evner å tiltrekke seg nødvendig kompetanse. I tillegg forvalter NGR store økonomiske ressurser og selskapet er avhengig av tillit både fra eiere, ansatte og fra lokalsamfunnet. Omgivelsene må også ha tillit til at selskapet holder en høy faglig standard.

For å følge opp målene i klima- og avfallspolitikken innfører myndighetene strengere krav til utslipp og hvordan avfall blir behandlet. Nye mål og økt søkelys på miljøspørsmål gjør også at abonnenter, bedrifter og andre interessenter stiller strengere krav til bransjen. Renovasjonsselskapene må ruste seg for en mer krevende framtid.

Det blir naturlig å vurdere en revisjon av planen underveis i planperioden

Selskapet har etter selskapsavtalen som formål «å sørge for en miljømessig-, teknisk og økonomisk forsvarlig avfallsdisponering i eierkommunene, med minst mulig totale klimautslipp».

Premiss for virksomheten

1. Nasjonale lover og forskrifter
2. Lokale retningslinjer, avtaler og forskrifter
3. Behov hos husholdninger, fritidsboliger og bedrifter

FNs bærekraftsmål
8,9,11,12

Hovedmål
Klima og miljø

Hovedmål
Økonomisk bærekraft

Hovedmål
Sosial bærekraft

NGR jobber aktivt med å redusere avfall og kutte klimagassutslipp

Lønnsom drift med rom for investeringer og satsing

NGR er en foretrukken arbeidsplass

Økt kildesortering
Øke gjenbruk
Redusert utslipp

Effektivisere eksisterende tjenester og tilby nye produkter og tjenester

Jobbe aktivt med å forbedre HMS Arbeidsmiljø og Kommunikasjon

BAKGRUNN

Om NGR

Nord-Gudbrandsdal Renovasjonsselskap IKS (NGR) er et interkommunalt selskap eid av kommunene Skjåk, Lom, Vågå, Sel, Lesja og Dovre. Selskapet ble stiftet 08.01.1997. I 2003 ble selskapet omdannet til et IKS med hjemmel i Lov om interkommunale selskaper av 29.01.1999 nr. 6.

Selskapet har etter selskapsavtalen som formål «å sørge for en miljømessig-, teknisk og økonomisk forsvarlig avfallsdisponering i eierkommunene, med minst mulig totale klimautslipp».

NGR har ansvaret den praktiske utførelsen av renovasjonstjenestene i eierkommunene. Kommunene har forvaltningsansvaret og vedtar forskrifter, fører register over abonnenter, fastsetter og krever inn gebyr, behandler søknader om fritak fra gebyr, mm. NGR eier sorteringsanlegget, men kommunene eier andre faste anlegg (miljøstasjonene).

NGR sin kjernevirksomhet er:

- Innsamling av husholdnings- og bedriftsavfall.
- Sortering av innsamlet avfall for gjenvinning eller sluttbehandling.
- Utkjøring av avfall til gjenvinning eller sluttbehandling.
- Drift av deponi.
- Informasjon og veiledning til eierkommuner, husholdninger og bedrifter.

Rammebetingelser

Norsk klima- og miljøpolitikk blir i stor grad utformet i samarbeid med EU gjennom EØS-avtalen. Mange av miljøutfordringene, som tap av biologisk mangfold, marin forurensning, global oppvarming og spredning av miljøgifter er globale og felles problemer som krever felles løsninger. Norge og EU har en felles visjon om et klimanøytralt Europa og en grønn kretsløpsøkonomi. I en slik sirkulær tankegang skal avfallsmengdene reduseres, og avfall skal i større grad gjenvinnes og nyttes som råvarer i ny produksjon. Samtidig må man sørge for at farlige avfallsstoffer blir tatt ut av kretsløpet.

Klima og utslipp av klimagasser.

Paris-avtalen har som mål å holde den globale oppvarmingen under 2 grader sammenliknet med før-industriell tid, og å prøve å begrense temperaturøkningen til 1,5 grader. For å få til dette planlegger de europeiske landene å oppnå klimanøytralitet innen 2050. Som et delmål på veien skal Norge og EU redusere sine utslipp av klima-gasser med 50-55% innen 2030 sammenliknet med referanseåret 1990.

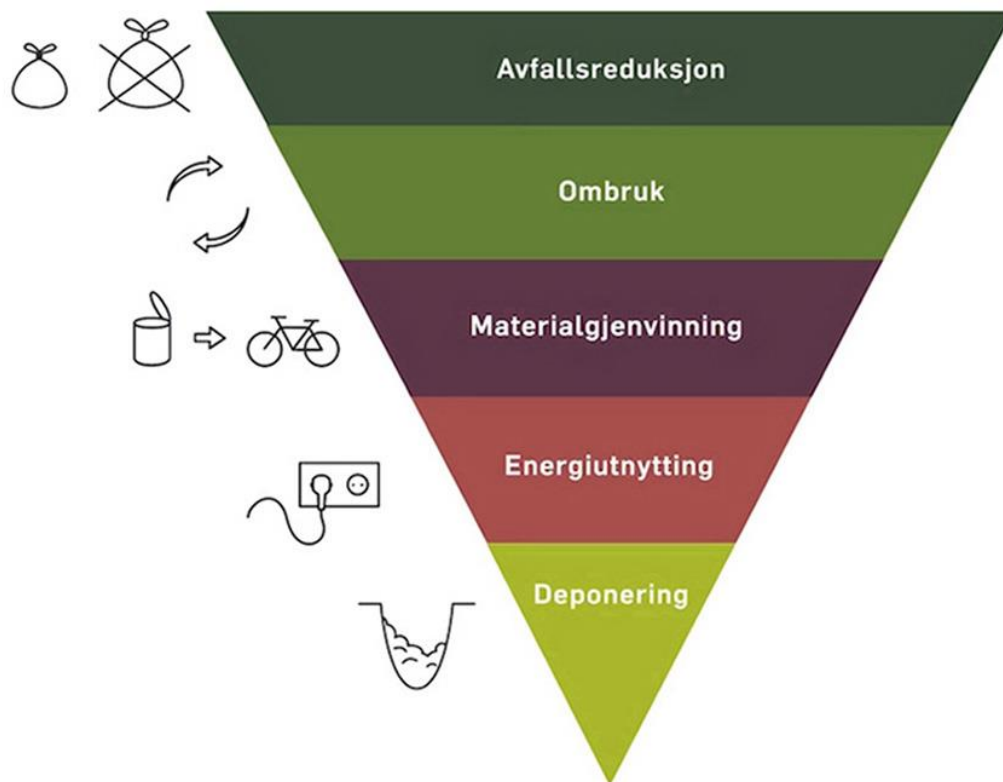
Utslippene av norske klimagasser er på om lag 49 millioner tonn CO₂-ekvivalenter årlig, og det er marginalt lavere enn i 1990. De største kildene til norske klimagassutslipp er utvinning av olje og gass (27%), industri (23%) og veitrafikk (17,5%). Siden 1990 har befolkningen økt med vel én million og økonomien (BNP) er tredoblet. Relativt sett har utslippene gått ned, men utviklingen er ikke tilstrekkelig for å nå ønskede mål.

En reduksjon på 50-55% vil si at utslipp av klimagasser skal være 23-25 millioner tonn innen 2030. Dette er et ambisiøst mål og vil bl.a. kreve en betydelig omlegging fra fossil energi til fordel for fornybar energi.

Den norske regjeringen har lagt fram sin politikk i "Klimaplan for 2021-2030" (Meld. St 13, 2020-2021)

Avfall

Avfallspyramiden er en illustrasjon på prioriteringene i avfallspolitikken der målet er at avfall skal behandles så nær toppen av pyramiden som mulig.

Stortinget har bestemt at det skal settes nasjonale mål for avfallsforebygging, gjenbruk og materialgjenvinning som er i tråd med EU sin pakke for sirkulær økonomi. Gjeldende regelverk vil gi gradvis strengere krav til økt grad av gjenbruk og materialgjenvinning fram mot 2035. For husholdningsavfall og husholdningsliknende avfall fra virksomheter gjelder følgende mål for andel avfall til gjenbruk og materialgjenvinning:

- 2025: 55%
- 2030: 60%
- 2035: 65%

Fra 2023 er det fastsatt nye krav til husholdninger og virksomheter som produserer husholdningsliknende avfall. De viktigste endringene for NGR er økte krav for gjenvinning av bioavfall og plastavfall. Matavfall skal utsorteres ved kildesortering. For husholdninger skal 55% materialgjenvinnes innen 2025, økende til 60% i 2030 og 70% i 2035. Det er ikke satt mål for gjenvinningsgrad fra virksomheter. Gjenvinnbart plastavfall skal sorteres ut ved kildesortering eller annen sortering som gir like høy andel utsortert avfall. For husholdninger skal 50% materialgjenvinnes fra og med 2028, økende til 60% i 2030 og 70% i 2035. For virksomheter er det ikke satt krav til andel avfall som blir materialgjenvunnet.

Det ventes at myndighetene vil stille krav til sortering av flere avfallstyper. Miljødirektoratet arbeider med en endring i avfallsforskriften der målsettingen er å øke gjenvinningen av tekstiler og glass- og metallemballasje. Det ventes også økt fokus på avfallsreduksjon.

Lokale forhold.

Gjeldende avfallsordninger tar utgangspunkt i at Nord-Gudbrandsdal er et stort geografisk område med en relativt liten befolkning og små avfallsmengder. Regionen dekker et område på ca 9.947 km², der mer enn 80% er fjell over 900 meter over havet. Regionen har om lag 18.000 innbyggere og folketallet har vist en nedgang i en lengre tidsperiode.

Industri, landbruk, offentlig tjenesteyting og reiseliv er viktige næringer i regionen. Regionen er en betydelig reiselivsdestinasjon med 6 nasjonalparker og ca. 7.000 fritidsboliger. Det er av særlig interesse fordi hytterrenovasjon inngår i den lovpålagte husholdningsrenovasjonen. Reiselivsnæringen har fokus på en bærekraftig utvikling, der tidsriktige og gode miljøløsninger inngår som et viktig element. Både bedrifter og eiere av fritidsboliger etterspør løsninger for økt kilde-sortering. Hytteeiere etterspør også høyere teknisk og estetisk standard på selvbetjente returpunkt.

Spredt bosetting og store avstander både internt og ut til behandlingsanlegg er en utfordring for logistikken.

MÅL OG TILTAK

Introduksjon

NGR skal bidra til at nasjonale mål for avfall og utslipp nås. NGR skal ha gode løsninger for avfallshåndtering og bidra til god ressursforvaltning. NGR sine løsninger skal være et viktig bidrag for å unngå forsøpling av natur og utslipp av farlige stoff.

Andel avfall som går til gjenbruk eller sendes til materialgjenvinning skal økes og minst være i samsvar med gjeldende regelverk. Klimagassutslipp fra egen virksomhet skal reduseres ved overgang til mer miljøvennlig drivstoff eller el-drift der det er mulig. Å redusere transportbehov vil også gi lavere energibruk og lavere utslipp av klimagasser. Bedre kildesortering hos husholdninger og virksomheter reduserer behovet for ettersortering.

NGR skal være et selskap med vilje til omstilling og utvikling. Brukerne skal være fornøyde med NGR sine tjenester og NGR være en attraktiv arbeidsgiver med ansatte som har god kompetanse på relevante fagområder.

Hovedmål Klima og miljø	Hovedmål Økonomisk bærekraft	Hovedmål Sosial bærekraft
NGR jobber aktivt med å redusere avfall og kutte klimagassutslipp	Lønnsom drift med rom for investeringer og satsing	NGR er en foretrukken arbeidsplass
Økt kildesortering Øke gjenbruk Redusert utslipp	Effektivisere eksisterende tjenester og tilby nye produkter og tjenester	Jobbe aktivt med å forbedre HMS Arbeidsmiljø og Kommunikasjon

HOVEDMÅL KLIMA OG MILJØ

Mål nr.1: Økt grad av kildesortering og materialgjenvinning av avfall i Nord-Gudbrandsdal.

60% av husholdnings- og husholdningsliknede avfall skal sorteres og klargjøres for materialgjenvinning innen 2030. Det gjelder for husholdninger og virksomheter som produserer husholdningsliknede avfall.

Delmål:

- a. NGR innfører kildesortering av matavfall for husholdninger og virksomheter så snart det er praktisk mulig og innen 2025. Minst 60% av matavfallet fra husholdninger kildesorteres og materialgjenvinnes innen 2030.
- b. NGR innfører kildesortering av matavfall i hytteområder av noen størrelse innen 2025.
- c. Minst 50% av total mengde plastavfall fra husholdninger kildesorteres og samles inn innen 2028, økende til 60% innen 2030. Dette gjelder for avfall som kan klargjøres for ombruk eller materialgjenvinning.
- d. NGR innfører kildesortering av plastavfall fra hytteområder av noen størrelse innen 2025.
- e. Minst 80% av papp- og papiravfall fra husholdninger sorteres ut og samles inn innen 2028.
- f. NGR innfører kildesortering av papp og papir i hytteområder av noen størrelse innen 2025.
- g. NGR sørger for materialgjenvinning av returtre innen 2030.
- h. NGR vurderer ettersortering av restavfall for å øke andelen materialgjenvinning.
- i. NGR vurderer tiltak for å øke innsamlingen av tekstiler til materialgjenvinning.
- j. Hjemmekompostering av matavfall regnes som materialgjenvinning. NGR og kommunene legger til rette for hjemmekompostering og vurderer tiltak for å motivere til slik behandling.

Kildesortering og henteordning for matavfall betinger at NGR anskaffer nye renovasjonsbiler med to kammer. Leveringstid på slike biler bestemmer tidspunkt for oppstart av ny ordning.

Ettersortering av restavfall antas å kunne øke graden av materialgjenvinning med 5-10%. Levering til automatiske ettersorteringsanlegg betinger at det finnes tilstrekkelig kapasitet i markedet.

Siden nasjonale føringer er i endring må tiltak kunne settes i verk underveis i planperioden, eller at planen blir hyppig revidert.

De nevnte tiltakene ventes å løfte graden av materialgjenvinning og gjenbruk fra ca 30% til ca 60% innen 2030. Tiltakene vil øke NGR sine utgifter i selvkostområdet og det må finansieres med økte gebyrer til innbyggerne i kommunene.

Mål nr. 2: Redusere klimagassutslipp fra egen virksomhet med 50% innen 2030.

Måles i forhold til 2017 som var siste hele året der innkjøring av avfall var satt ut på anbud. NGR overtok innkjøringen i 2018 og startet å innføre tiltak for økt kildesortering dette året. Nye biler og maskiner som anskaffes skal i størst mulig grad gå på drivstoff fra fornybare kilder. God planlegging av kjøreruter reduserer behovet for transport og dermed energibruk og utslipp. Økt kildesortering hos abonnenter og kunder medfører mindre behov for ettersortering.

Delmål:

- a. Ved utskifting av varebiler skal el-drift prioriteres.
- b. Ved anskaffelse av nye trucker og sorteringsmaskiner skal man tilstrebe el-drift eller drivstoff fra andre fornybare kilder.
- c. Ved anskaffelse av nye renovasjonsbiler skal man tilstrebe el-drift eller drivstoff fra andre fornybare kilder.

Det legges til grunn at ny teknologi og/eller drivstoff fra fornybare kilder gjøres tilgjengelig til akseptable kostnader.

Mål nr. 3: Farlig avfall håndteres riktig og i henhold til regelverk

I en sirkulær økonomi skal farlig avfall tas ut av kretslopet. NGR skal ha tilfredsstillende ordninger for mottak og håndtering av farlig avfall. Med tilfredsstillende ordninger menes at brukerne har tilstrekkelig tilgang til miljøstasjoner eller andre ordninger for å levere avfall og at NGR håndterer farlig avfall i tråd med gjeldende regelverk. Statsforvalteren gjennomfører jevnlig tilsyn på NGR sine anlegg.

Mål nr. 4: Bistå ved etablering av gjenbruksordninger

Det ventes økte krav til at kommunene etablerer gjenbrukstorg og liknende tilbud. Det er naturlig at NGR blir en samarbeidspartner for kommuner, frivillige organisasjoner eller etablerer tilbud selv.

Mål nr. 5: Brukerne skal være fornøyde med NGR sine tjenester

For å få til gode renovasjonsløsninger er det nødvendig med et godt samarbeid med de som bruker NGR sine tjenester. NGR skal legge til rette for brukervennlige løsninger, som inkluderer tilrettelegging for daglig avfallshåndtering hjemme, mulighet for fleksible løsninger for abonnenter (f.eks felles dunker, valgfri kapasitet og differensierte priser) og god tilgjengelighet til returpunkt og miljøstasjoner.

Innbyggere, eiere av fritidsboliger og bedrifter i NGR-kommunene skal være fornøyde med kvaliteten på tjenestene som NGR yter. Det vil si en gjennomsnittlig tilfredshet på minst 75 på en skala fra 0 til 100. Eierkommunene skal være fornøyde med tjenestene NGR leverer. Dette kan uttrykkes i kommunenes eierskapsmeldinger eller ved tilbakemeldinger i representantskapet.

Delmål:

- a. NGR og kommunene skal legge til rette for egnet oppsamlingsutstyr for avfall, inkludert fellesordninger der det er naturlig.
- b. NGR og kommunene skal sørge for oppgradering av selvbetjente returpunkt der det er behov.
- c. NGR skal sørge for at husholdninger og virksomheter har lett tilgang til god informasjon om renovasjonsordningene.
 - i. NGR sine nettsider oppgraderes innen 2024. Nettsidene brukes mer aktivt i informasjonsarbeidet.
 - ii. Vurdere behovet for digital varsling til den enkelte abonnent om hentedager, mm innen 2027. (Dersom slik varsling innføres bør det vurderes å ikke sende ut hentekalender i papirform).
 - iii. Oppgradering av miljøstasjoner med bedre skilting innen 2025. Det brukes standard piktogram så langt som mulig.
- d. Renovasjonsgebyret skal være på linje med sammenliknbare kommuner.
- e. NGR skal ikke få klager på forsøpling, støy, lukt eller annet som er forårsaket av vår drift.
- f. Tilgjengelighet til miljøstasjoner og returpunkt. Vurdere om ny teknologi kan nyttes for å gi bedre tilgang, f.eks automatiske (ubetjente) "ministasjoner"

HOVEDMÅL SOSIAL BÆREKRAFT

Mål nr. 6: Organisasjon og ansatte

NGR skal ha et godt, trygt og inkluderende arbeidsmiljø. NGR skal være en attraktiv arbeidsgiver som kan tiltrekke seg kompetent arbeidskraft. Organisasjonen skal være endringsorientert.

Delmål:

- a. NGR skal ikke ha uhell med alvorlige personskader.
- b. Sykefraværet fra arbeidsrelaterte forhold skal være under 4 %.
- c. NGR skal ha medarbeidere med høy kompetanse. Minst 20% av medarbeidere skal ha fagbrev innen relevante fagområder innen 2025, økende til minst 75% i 2030.
- d. HMS-systemet skal oppdateres med nye risikoanalyser i løpet av 2024.
- e. Avvik skal registreres aktivt. Minst 1 avvik registrert pr måned.
- f. Evaluere og vurdere rutine for utveksling av informasjon internt i organisasjonen.
- g. Stillingsinstrukser og retningslinjer utarbeides i den grad det er nødvendig.
- h. NGR skal tilby lærlingplasser og arbeidstrening/praksisplasser.
- i. NGR skal jobbe aktivt for å få flere kvinner inn i bransjen.
- j. Vurdere sertifisering etter ISO-standarder eller andre sertifiseringsordninger.

HOVEDMÅL ØKONOMISK BÆREKRAFT

Mål nr. 7: Satsing på bedriftsavfall.

NGR skal ha et godt tilbud til næringslivet i hele regionen.

Det er betydelige fordeler med at NGR engasjerer seg i bedriftsrenovasjon. Å fordele faste utgifter på en større mengde avfall gir lavere utgifter for både husholdninger og bedrifter. I utkantstrøk vil det være kostnadsbesparende å kunne hente husholdnings- og bedriftsavfall på samme rute og NGR sitt tilbud vil bidra til økt konkurranse i hele regionen. At miljøstasjonene også tar imot bedriftsavfall gjør at de fleste virksomheter kan levere avfall i rimelig nærhet.

Bedriftsrenovasjon er preget av sterk konkurranse og det er nødvendig å tilpasse aktiviteten til markedet. NGR sin bedriftsavdeling må organiseres på en måte som gir NGR best mulig konkurransekraft. Det er krav om at bedriftsrenovasjon skal holdes regnskapsmessig adskilt fra husholdningsrenovasjon, men det er ikke krav om et organisatorisk skille.

Bedriftsrenovasjonen må være lønnsom for å generere ressurser til investering og videreutvikling.

Delmål

- a. Videre satsing på containerservice og transporttjenester for bedrifter og personkunder.
- b. Tilby rådgivning om regelverk og praktisk avfallshåndtering til virksomheter.
- c. Tilby salg eller utleie av oppsamlingsutstyr for avfall.
- d. Øke markedsarbeidet rettet mot virksomheter.
- e. Vurdere organisatoriske endringer hvis situasjonen tilsier det.

Mål nr. 8: Eierskap og eierstyring

Rammebetingelsene for NGR er i endring. Selskapet utfører flere tjenester i egen regi og selskapet har økt sin satsing innen bedriftsrenovasjon. NGR og eierkommunene må forholde seg til et mer omfattende lovverk og økte forpliktelser og målsettinger når det gjelder behandling av avfall. I sum betyr dette at eierkommunene møter økt økonomisk og juridisk risiko. Kommunene ønsker å være oppdaterte på utviklingen i bransjen både som eiere og som produsenter av avfall.

Eierkommunene har behov for å sette overordnede mål og standard for NGR sin virksomhet, passe på at selskapet følger lover og forskrifter, følger opp eiernes vedtak og tar vare på sitt renommè. Eierne har også behov for sikre god flyt av informasjon mellom selskapet og kommunene.

Delmål.

- a. Selskapsdokumenter revideres. (Kontrollrutiner)
 - I. Oppdatere instruks til daglig leder og til styret i løpet av 2024
 - II. Selskapsavtalen oppdateres i løpet av 2024.
 - III. Felles renovasjonsforskrift oppdateres for dunkrenovasjon i løpet av 2024.

- b. Rutinene for utveksling av informasjon mellom NGR og eierkommunene evalueres i løpet av 2024. Det gjelder både på administrativt og politisk nivå.
 - I. Informasjon mot politisk nivå i kommunene.
 - II. Informasjon mot ledergruppen i kommunene.
 - III. Informasjon mot økonomiavdelingene i kommunene.
 - IV. Informasjon mot faggruppa og samarbeidet med faggruppa.

Mål nr. 9: NGR som verktøy for utvikling.

Gjennom sin aktivitet bygger NGR kompetanse på lovverk, marked, materialkunnskap og håndtering og behandling av avfall. Det er ønskelig å kunne bruke denne kompetansen i utviklingsarbeid både i NGR sin egen virksomhet og til nytte for kommuner og næringsliv. Kommunene vil være utviklingsorienterte og ønsker et samarbeid med NGR for å fremme lokal verdiskapning.

Foredling av avfall kan bli et nytt forretningsområde. Avfall fra Nord-Gudbrandsdal er i dag en råvare som i all hovedsak behandles eller gjenvinnes utenfor regionen. I noen tilfeller er det nødvendig med storskala-fordeler for å få en forsvarlig økonomi i foredlingen og i noen tilfeller omfattes gjenvinning av omfattende miljøkrav. Men teknologiutvikling gjør at det i noen tilfeller er interessant å vurdere lokal foredling og utnyttelse. For noen typer gjenvunnet avfall finnes det også et lokalt marked. Returtre (3.000 tonn årlig), hageavfall (1.400 tonn årlig) og septikkslam (3.600 tonn årlig) er eksempler på avfallstyper med betydelige mengder som kan være av interesse i denne sammenhengen.

Bærekraft er en premiss som berører alle sektorer og bransjer. De fleste offentlige og private virksomheter ønsker redusert klimaavtrykk og mer miljøvennlige løsninger i sin drift. NGR skal kunne gjennomføre utredninger eller bistå med rådgivning for å overføre kompetanse om renovasjon. Aktuelle områder er:

- Utrede klima- og avfallstiltak innen NGR sitt ansvarsområde.
- I kommunenes eget planarbeid.
- I kommunale anskaffelser.
- Kommunene må ha tilstrekkelig kompetanse til å føre tilsyn.
- Kommunen må ha tilstrekkelig kompetanse for å stille krav til utbyggere.
- Kommunene må legge til rette for gode avfalls løsninger i egne eiendommer.

Fordeling av arbeidsoppgaver og ansvar mellom eierkommunene og NGR bør vurderes jevnlig som følge av utviklingen av NGR sine tjenester.

Med dagens drift har NGR begrenset administrativ kapasitet til å gjennomføre utredninger eller utviklingsoppgaver for kommunene eller næringsliv. Ressurser må tilføres selskapet, men det gir samtidig muligheter for å spare ressurser i kommuneadministrasjonene.

ooooooooOooooooooooooooooo